

Sobieszczak-Marciniak, Małgorzata

Sprawozdanie ze spotkania staszicowskiego w Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 51/2, 376-377

2006

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE ZE SPOTKANIA STASZICOWSKIEGO W MUZEUM MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE

W ramach obchodów Roku Stanisława Staszica, ogłoszonego z okazji 250-lecia urodzin tego wielkiego Polaka, w Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie dnia 18 października 2005 r. odbyło się kolejne spotkanie. Uczestniczyła w nim młodzież z Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Warszawie. Szkoła ta należy do Stowarzyszenia Szkół Staszicowskich działającego na terenie Polski.

Tematem przewodnim sesji było ukazanie wszechstronności, niezwykłości, tego nietypowego mieszczanina, ale także uwypuklenie jego sylwetki jako człowieka, księdza i wielkiego patrioty. Rolę prowadzącego pełnił prof. dr hab. Włodzimierz Zych z Politechniki Warszawskiej.

Rozpoczęliśmy wykładem mgr Barbary Moszczyńskiej, kustosza z Muzeum Historycznego miasta Warszawy, zatytułowanym *Warszawa w czasach Staszica*, będącym swoistym wprowadzeniem w epokę, w której działał Stanisław Staszic. Referentka ukazała tło historyczne tamtych dni, uwarunkowania polityczne i społeczne charakterystyczne dla naszego kraju pod koniec XVIII i początkach XIX stulecia. Czasy Insurekcji Kościuszkowskiej, Księstwa Warszawskiego, Królestwa Polskiego, prace Komisji Edukacji Narodowej, Wielkiego Sejmu Czteroletniego, Królewskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, reformatorskie plany Staszica i jego ogromny wpływ na rozwój architektury Warszawy. Znaleźliśmy się w innym mieście, w Warszawie bez elektryczności, z pięknymi i licznymi pałacami, pomnikami, karocami ..., a także nowoczesnymi instytucjami kultury i nauki.

Kolejnym mówcą był mgr Józef Olejniczak, dyrektor Muzeum Stanisława Staszica w Pile (mieście urodzenia naszego bohatera), który w referacie pt. *Żywot dobroczyńcy* naszkicował sylwetkę Staszica, przedstawił chronologię, a także stworzył portret Staszica, który „żył nie dla siebie”. Dobroczynność czy działalność charytatywna w jego rozumieniu różniła się bardzo od dzisiejszego sponsoringu, choć skojarzenia, jakie się tu nasuwają, mogą być jednoznaczne. Otóż działanie dla dobra innych, uważane przez Staszica za obowiązek, za drogę do szczęścia czy też warunek samorozwoju i rozwoju kraju, jest działaniem świadomym, celowym, ale też trudnym (i to nawet nie ze względu na konieczność podzielenia się swoimi dobrami). Owa trudność polega na tym, aby przeznaczone na coś czy dla kogoś środki rzeczywiście były dobrze wykorzystane, aby ofiarodawca nie tylko dawał pieniądze na konkretny cel, ale także aby był swoistym nauczycielem, aby z tego daru wynikało coś na przyszłość. Mgr Olejniczak przedstawił konkretne przykłady takiego właśnie działania Staszica, który wprawdzie nawet pomagał poszczególnym osobom, ale w taki sposób aby zmusić obdarowanych do pewnego wysiłku, pewnej pracy związanej z wykorzystaniem darowanych środków. Działalność dobroczynna w jego wydaniu

miała także charakter pedagogiczny i skierowana była w przyszłość. Referent przedstawił także trwale ślady dobroczynnej działalności Staszica, a mianowicie: Towarzystwo Hrubieszowskie, Szpital Dzieciątka Jezus, Towarzystwo Dobroczynności, Instytut Głuchoniemych w Warszawie.

W tym miejscu trudno nie zauważyć związku, jaki pojawił się między Stanisławem Staszicem a Marią Skłodowską-Curie; uwidaczniał się on zresztą wielokrotnie. Oboje postrzegali postęp i rozwój kraju w zwiększeniu dostępu do edukacji, pomoc innym jako moralny obowiązek, patriotyzm, a swoje życie jako posługę.

Po krótkiej przerwie, głos zabrał prof. dr hab. Zbigniew Wójcik z Muzeum Ziemi PAN, który zaprezentował referat pt. *Stanisław Staszic w Tatrach*. Dla laika, który być może gdzieś słyszał o działalności Staszica związanej z geologią, z górami, ale tak naprawdę nie znał wkładu tego uczonego w opisanie, poznanie, zbadanie Tatr, referat ten był nader interesujący; choć referent w mniejszym stopniu skupił się na rozważaniach geologicznych, a szerzej zajął się ukazaniem miejsc pobytu, szlaków wędrówek i miejsc związanych ze Staszicem. Prof. Wójcik zaprezentował zebrany materiał pt. *Opisanie Tatr*. Wybór źródeł. Na jego podstawie zreferował dorobek uczonego z różnych dziedzin: botaniki, geologii, etnografii.

Następne wystąpienie, to referat prof. dr hab. Ireny Szybiak, prorektora Wyższej Szkoły Humanistycznej im. A. Gieysztora w Pułtusk, zatytułowany *Stanisław Staszic, a szkoła*. Z racji bezpośredniego związku z słuchaczami, którymi przecież byli uczniowie, wzbudziło ono duże zainteresowanie. Zebrani dowiedzieli się jakie poglądy na rozwój i funkcjonowanie szkół, na tworzenie programów, system edukacji miał Staszic.

Podczas spotkania udało się nawiązać ciekawy i spontaniczny dialog z młodzieżą, co uważam za duży sukces, sprowokowanie gości do zadawania licznych pytań, np. o powód wstąpienia Staszica do stanu kapłańskiego, przy dość jego biernym udziale w życiu religijnym.

Na zakończenie, całość spotkania podsumowała Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Obchodów Jubileuszu 250-lecia urodzin Stanisława Staszica, prof. dr hab. Kalina Bartnicka z Instytutu Historii Nauki PAN, zauważając wielowymiarowość osobowości Jubilata, jego zdolności organizacyjne, gotowość do działania na rzecz innych, wręcz wzorcową odpowiedzialność za losy ojczyzny i pełną zadziwiającą przenikliwość umiejętność planowania i kreowania przyszłości.

Malgorzata Sobieszczak-Marciniak
Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie
(Warszawa)